

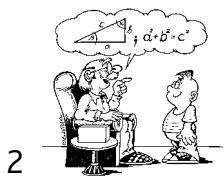
**Małgorzata Dzienniak
Barbara Malinowska**

*konsultacja naukowa
dr hab. n. med. Tomasz Sobów*

**STYMULUJĄCE
FUNKCJE JĘZYKOWE
I INNE PROCESY
POZNAWCZE**

*Książeczkę dedykujemy
Podopiecznym naszego ośrodka*

WPROWADZENIE

Niniejszy zeszyt ćwiczeń powstał jako efekt doświadczeń w pracy z pacjentami uczęszczającymi do domu dziennego pobytu dla osób z chorobą Alzheimera i innymi zespołami otępiennymi przy Łódzkim Towarzystwie Alzheimerowskim. Zawiera wybór ćwiczeń, które wykorzystujemy na co dzień, prowadząc trening prokognitywny z naszymi podopiecznymi.

Trening tego rodzaju pełni szereg funkcji:

- stymuluje procesy poznawcze, ulegające stopniowemu i nieodwracalnemu pogorszeniu w miarę przebiegu choroby;
- pozytywnie wpływa na stan emocjonalny i samoocenę pacjenta (chory czuje, że jest w centrum zainteresowania, że ktoś poświęca mu swój czas; podczas treningu nagradzamy go pochwałami, zapewniamy, że to, co robi, jest ważne; czasem sugerujemy choremu, że nam pomaga, by czuł się potrzebny);
- pozwala budować i podtrzymywać więź między chorym i opiekunem;
- pozwala zorganizować czas osobie, która ze względu na chorobę ma coraz bardziej ograniczony zakres spontanicznej aktywności, a w momentach beczynności może okazywać wzmożony niepokój (w zespole otępiennym nasilają się trudności z samodzielnym inicjowaniem działań i organizowaniem sobie zajęć w ciągu dnia).

Proponowane przez nas ćwiczenia skupiają się głównie na stymulowaniu umiejętności komunikacyjnych (pamięci słów i ich znaczenia), gdyż zdolność porozumiewania się przeciwdziała, tak znamionym dla choroby Alzheimera, poczuciu izolacji, bezradności, przygnębienia i osamotnienia oraz wycofaniu z bliskich relacji i codziennej aktywności.

Ćwiczenia przygotowane są z myślą zarówno o pracy samodzielnej, jak i wspólnej z opiekunem, w przypadku, gdy osoba chora ma kłopot ze zrozumieniem, zapamiętaniem instrukcji, czy samodzielnym utrzymaniem uwagi na zadaniu (w ćwiczeniach może towarzyszyć pracownik ośrodka, do którego uczęszcza chory, członek rodziny lub inna zaufana osoba). Wspólna praca pozwala podopiecznemu poczuć się pewniej, zmniejsza prawdopodobieństwo frustracji i bezradności w przypadku trudności, pozwala również na rozszerzenie i modyfikację zadań, w zależności od potrzeb ćwiczącego. Proponowane ćwiczenia są jedynie przykładami, na bazie których można konstruować inne zadania, by urozmaicić trening zarówno pacjentowi, jak i opiekunowi (dodatkowe instrukcje umieszczone są na końcu zeszytu ćwiczeniowego).

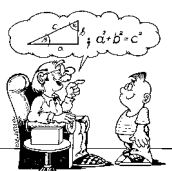
Podczas treningu trzeba pamiętać, by stworzyć odpowiednie warunki i atmosferę do pracy:

- zapewnić: ciche, spokojne, dobrze oświetlone pomieszczenie, niezbędne przybory do pisania, okulary, etc.;
- zachęcać pacjenta do regularnych ćwiczeń, najlepiej codziennie (w ośrodkach alzheimerowskich niedobory kadrowe znacznie ograniczają tę możliwość);
- nie zmuszać do ćwiczeń, jeśli osoba chora nie ma ochoty, jest rozdrażniona, zmęczona, dezorientowana - można wtedy zaproponować inne formy aktywności np. wspólne oglądanie zdjęć lub kolorowych gazet;
- motywować pacjenta do pracy sugerując, że gimnastykowanie umysłu jest tak samo ważne, jak ćwiczenie ciała, pozwala bowiem dłużej zachować sprawność intelektualną; warto też zapewnić go, że nie musi wszystkiego wiedzieć, a opiekun jest po to, by wspierać i pomagać („w końcu, co dwie głowy to nie jedna“); a przede wszystkim jak najczęściej chwalić pacjenta, zwracając jego uwagę na elementy treningu, z którymi radzi sobie samodzielnie;
- jeśli podopieczny ma problem ze zrozumieniem instrukcji lub przypomnieniem słowa, można wykonać dwa przykłady za osobę chorą lub użyć wypowiedzi opisowej albo sylabowej - pamiętajmy, że nie wynik jest istotny, ale sam wysiłek włożony w wykonanie zadania.

Warto podkreślić, że nie należy rezygnować z treningu w przypadku pacjentów, którzy utracili zdolność czytania i pisania. Z doświadczenia wiemy, że podopieczni z takimi deficytami często dobrze radzą sobie z wieloma ćwiczeniami, jeśli prezentowane są w formie ustnej przez terapeutę. Innym wariantem, możliwym do przeprowadzenia np. w placówkach dziennego pobytu, jest tworzenie par współpracujących pacjentów, gdzie jedna osoba lepiej radzi sobie z czytaniem i pisanem, a druga wykazuje lepszą znajomość słownictwa.

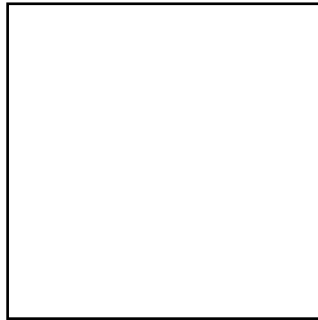
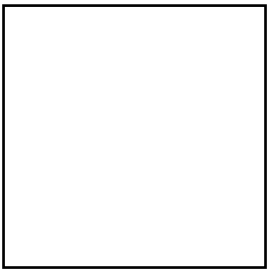
Prezentowane w tym zeszycie ćwiczenia, przeznaczone są głównie dla osób z otępieniem lekkim i umiarkowanym, choć przy odpowiednim zaangażowaniu terapeuty czy opiekuna, mogą sobie z nimi poradzić również chorzy w początkowej fazie otępienia głębokiego.

Mamy nadzieję, że przygotowane przez nas ćwiczenia okażą się pomocne w pracy z Państwem podopiecznymi i stworzą możliwość wzbogacenia relacji terapeutycznej.

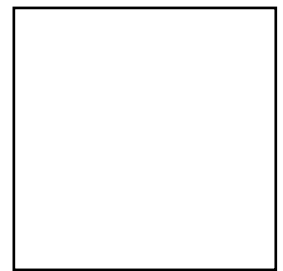
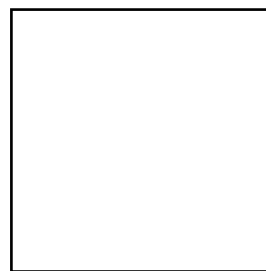
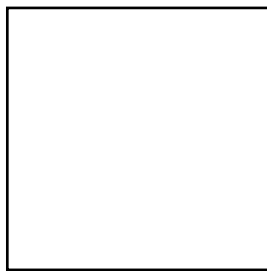
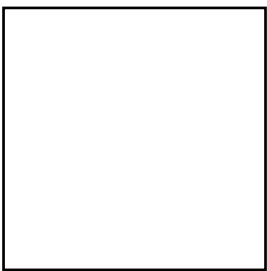

ĆWICZENIE 1

1. Która figura jest większa?

2. Która figura jest wyżej od innych?

ĆWICZENIE 2

Proszę dokończyć nazwy ZWIERZĄT:

ko -

ku -

pie -

kro -

ow -

świ -

gę -

in -

li -

zaj -

kró -

sar -

dzi -

jel -

wiew -

kacz -

wil -

ży -

sło -

tyg -

le -

mał -

wą -

źmi -

jasz -

zół -

wielo -

kroko -

hipo -

noso -

paj -

pszczo -

mu -

mró -

papu -

zeb -

szczu -

niedź -

wielb -

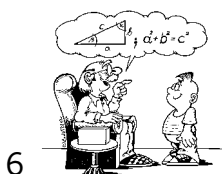
kre -

my -

ża -

chom -

ropu -

ĆWICZENIE 3

Proszę podkreślić właściwy opis podanych słów:

antybiotyk

- środek do dezynfekcji toalet
- lek
- napój wzmacniający

czcionka

- kształt i wielkość liter w druku
- mały owad
- stempelek z nazwiskiem

ołów

- duży przyrząd do pisania
- ciężki metal
- powolne zwierzę

beza

- środek opatrunkowy
- ciastko z upieczonej piany
- nakrycie głowy

jaskra

- kwiat
- choroba oczu
- gatunek ptaka

anonim

- aktor grający tylko ciałem i mimiką
- choroba krwi
- niepodpisany list, zwykle donos

ĆWICZENIE 4

Proszę dokończyć poniższe przysłowia:

Gdyby kózka nie skakała _____

Komu w drogę _____

Trafiła kosa _____

Kto nie ma w głowie _____

Gdzie kucharek sześć _____

Lepiej późno _____

Bez pracy nie ma _____

Nie ma róży _____

Kruk krukowi _____

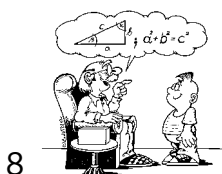
Tonący brzytwy _____

Co się odwlecze _____

W starym piecu _____

Kuj żelazo _____

Pokorne ciele _____

Darowanemu koniowi _____

Co nagle, to _____

Jeśli wchodzisz między wrony _____

Idzie luty _____

Krowa, która dużo ryczy, _____

Nie czyń drugiemu _____

Lepszy wróbel w garści, niż _____

Kto pod kim dołki kopie _____

Dopóty dzban wodę nosi _____

Na złodzieju czapka _____

Kto rano wstaje _____

Nie chwal dnia przed _____

Myślał indyk o niedzieli _____

Cicha woda _____

Uderz w stół _____

Jak sobie pościelesz _____

Czego Jaś się nie nauczy _____

ĆWICZENIE 5

Proszę wymienić po jednym przykładzie:

KWIAT -

WARZYWO -

ZWIERZĘ -

DRZEWO -

PTAK -

INSTRUMENT MUZYCZNY -

KOLOR -

CZĘŚĆ UBRANIA -

MEBEL -

OWOC -

IMIĘ -

NAPÓJ -

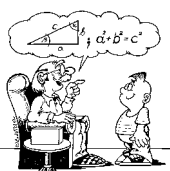
ZAWÓD -

CIASTO -

ZUPA -

POJAZD -

MIASTO -

ĆWICZENIE 6

Proszę wpisać podane niżej słowa pod odpowiednią porą roku:

WIOSNA	LATO	JESIEŃ	ZIMA

śnieg   żniwa   majówka   zbieranie grzybów   słońca

tulipany   łyżwy   Boże Narodzenie   upały

październik   lepienie bałwana   roztopy   wakacje

Wielkanoc   kozuch   sierpień   żółkną liście

pasterka   topienie Marzanny   opalanie się   sandałki

Święto Zmarłych   przylatują bociany   zimny deszcz

ĆWICZENIE 7

Proszę ułożyć po kilka słów zaczynających się od podanych sylab:

tele -

ze -

kre -

mo -

mie -

po -

do -

tru -

wie -

samo -

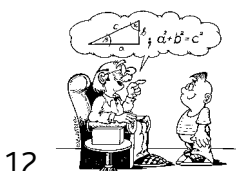
bu -

ko -

pió -

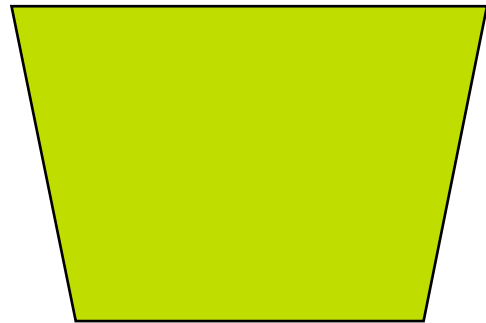
gło -

szy -

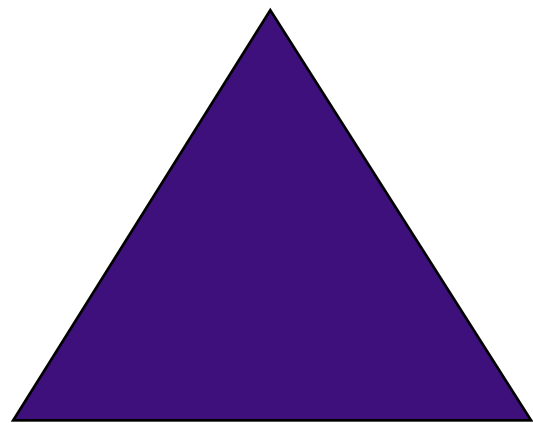
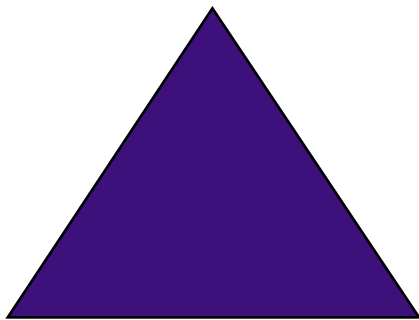

ĆWICZENIE 8

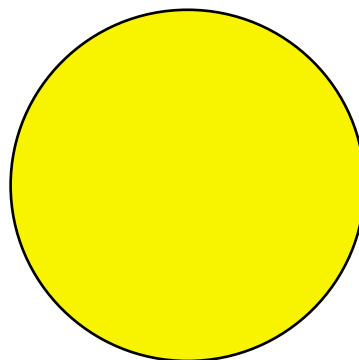
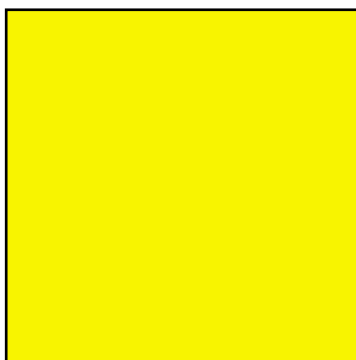
1. Czym się różnią te dwie figury?

2. Czym się różnią te figury?

3. W czym są podobne te dwie figury?

ĆWICZENIE 9

Proszę dokończyć nazwy ODZIEŻY:

blu -

swe -

spo -

su -

skar -

kosz -

spó -

kami -

ser -

maj -

hal -

raj -

kale -

get -

kraw -

sza -

podk -

mary -

garn -

ręka -

poń -

kape -

apa -

żak -

gars -

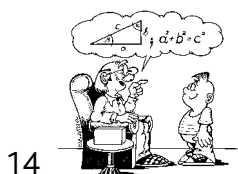
blez -

szor -

dre -

czap -

ber -

ĆWICZENIE 10

Proszę podkreślić właściwy opis podanych słów:

gramofon

- służy do rozmów na odległość
- instrument muzyczny
- odtwarza muzykę z płyt

wampir

- drapieżne zwierzę
- istota żywiąca się ludzką krwią
- bardzo zły człowiek

krokiet

- gra planszowa
- zasmażany naleśnik z farszem
- ciastko z kremem

oficerki

- rasa psów
- żony wojskowych
- wysokie, skórzane buty

wytrych

- odstrasza ptaki na polu
- narzędzie złodzieja
- pomieszczenie na poddaszu

przęsło

- element konstrukcji mostu
- maszyna tkacka
- służy do sterowania łodzią

ĆWICZENIE 11

Proszę uzupełnić poniższe zdania jednym słowem:

Wilk wyje, a pies _____

Sałata jest zielona, a pomidor jest _____

Sól jest słona, a pieprz jest _____

Łóżko służy do spania, a krzesło do _____

Uczeń się uczy, a student _____

Kalendarz pokazuje datę, a zegar _____

Latem jest gorąco, a zimą _____

Ogórek to warzywo, a jabłko to _____

Szewc robi buty, a stolarz robi _____

Drzewem liściastym jest brzoza, a iglastym _____

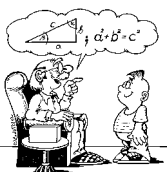
Brunetka ma włosy ciemne, a blondynka _____

Ręka ma dłoń, a noga ma _____

Podłogę zamiatamy, a dywan _____

Pisarz pisze książki, a poeta pisze _____

W kuchni się gotuje, a w sypialni się _____

Na Wielkanoc dzielimy się jajkiem, a w Wigilię _____

Ryba ma płetwy, a ptak ma _____

W pasmanterii można kupić nici, a w cukierni _____

Naczynia myjemy, a ubrania _____

Górnik kojarzy się z ziemią, a marynarz z _____

Krówki to cukierki, a herbatniki to _____

Do biegania wkładamy dres, a do spania _____

Rano człowiek jest wypoczęty, a wieczorem _____

Łeba leży nad morzem, a Zakopane w _____

Żołnierz nosi mundur, a ksiądz nosi _____

W autobusie bilety sprawdza kontroler, a w pociągu _____

Wiosną obchodzimy Wielkanoc, a zimą _____

Rencista pobiera rentę, a emeryt _____

Pokrzywa to roślina, a koń to _____

Górnik pracuje w kopalni, a sędzia w _____

Siatkówka to gra, a tango to _____

Pszczoła to owad, a jaskółka to _____

Centymetr służy do mierzenia, a waga do _____

ĆWICZENIE 12

Jakim jednym słowem można określić wymienione wyrazy?

marchew, pomidor, seler _____

widelec, nóż, łyżka _____

samochód, rower, motor _____

bluzka, spodnie, marynarka _____

pierścionek, naszyjnik, bransoletka _____

weterynarz, hydraulik, szewc _____

poradnik, podręcznik, kryminał _____

kozaki, pantofle, trampki _____

sok, mleko, herbata _____

śrubokręt, młotek, obcęgi _____

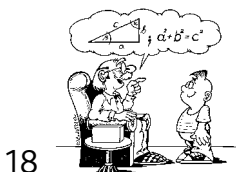
dzbanek, garnuszek, talerz _____

jabłko, malina, banan _____

rosół, pomidorowa, barszcz _____

róża, tulipan, stokrotka _____

sosna, wierzba, topola _____

ĆWICZENIE 13

Proszę wpisać po jednym imieniu kobiecym i męskim, rozpoczynającym się na podaną literę:

IMIONA KOBIECE	IMIONA MĘSKIE
A	A
B	B
C	C
D	D
E	E
F	F
G	G
H	H
I	I
J	J
K	K
L	L
Ł	Ł
M	M
N	N
O	O
P	P
R	R
S	S
T	T
U	U
W	W
Z	Z

ĆWICZENIE 14

Proszę ułożyć po kilka słów zaczynających się od podanych sylab:

od -

pod -

dzia -

su -

kon-

cza -

so -

za -

lu-

li -

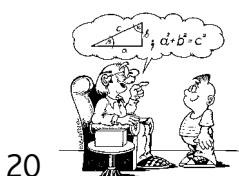
ża-

da -

ga -

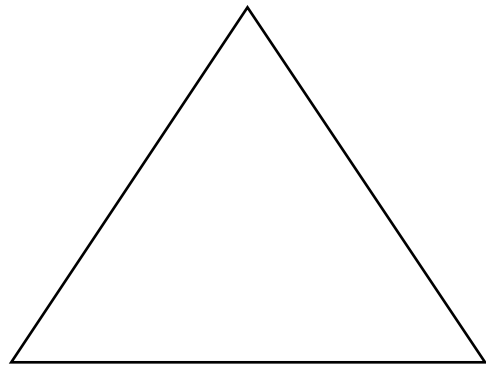
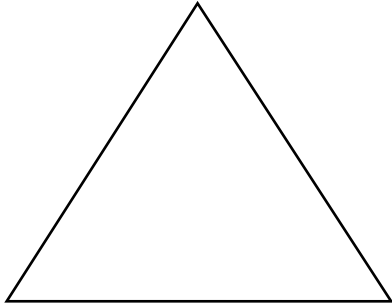
be -

ra -

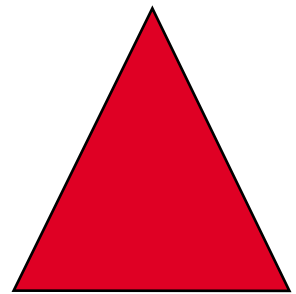
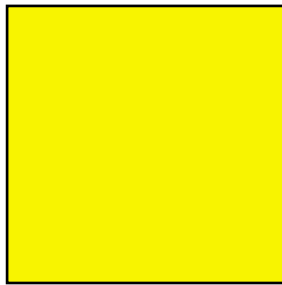
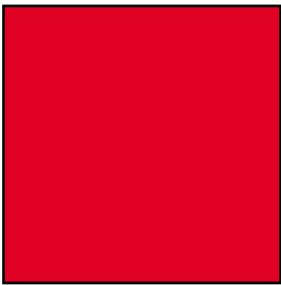

ĆWICZENIE 15

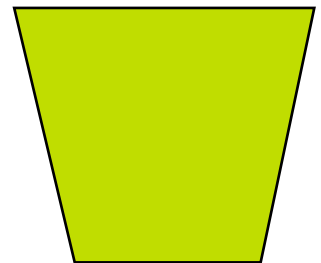
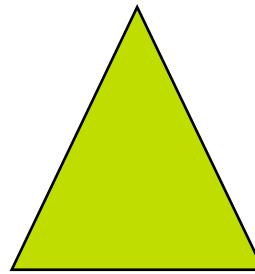
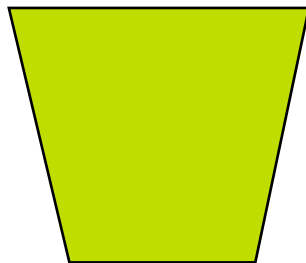
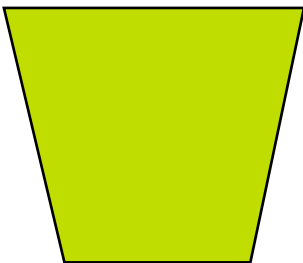
1. Która figura jest mniejsza?

2. Które figury są takie same?

3. Która figura różni się od pozostałych?

ĆWICZENIE 16

Proszę dokończyć nazwy KWIATÓW:

ró -

tuli -

goź -

ma -

fio -

lil -

mal -

chryza -

gerb -

nieza -

stok -

stor -

orchi -

krok -

żon -

kacze -

narc -

konwa -

chab -

brat -

słone -

nagie -

przebi -

pelar -

peo -

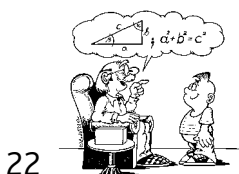
hiac -

frez -

hortens -

rumia -

iry -

ĆWICZENIE 17

Proszę podkreślić właściwy opis podanych słów:

kalkulator

- osoba odpowiedzialna za finanse
- rodzaj papieru do kopiowania
- przyrząd do wykonywania obliczeń

kaszkiet

- dietetyczne jedzenie dla dzieci
- rodzaj broni palnej
- nakrycie głowy

poker

- osoba udająca kogoś, kim nie jest
- gra w karty
- osoba występująca w cyrku

purchawka

- kwiat
- niewielki, biały grzyb
- choroba roślin

trzonowce

- zęby służące do ścierania pokarmu
- uchwyty do narzędzi ogrodniczych
- owady jedzące drzewo

geodeta

- nauczyciel geografii
- zajmuje się pomiarami terenu, wyznacza drogi i działki
- pracuje w kopalni złota

ĆWICZENIE 18

Proszę ocenić, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe:

Cytryna jest niebieska. PRAWDA / FAŁSZ

Stolicą Polski jest Warszawa. PRAWDA / FAŁSZ

Gerard to imię kobiece. PRAWDA / FAŁSZ

Rok ma 14 miesięcy. PRAWDA / FAŁSZ

Godzina ma 60 minut. PRAWDA / FAŁSZ

Gitara to nazwa warzywa. PRAWDA / FAŁSZ

Pstrąg to ryba. PRAWDA / FAŁSZ

Większość ludzi mieszka w stodołach. PRAWDA / FAŁSZ

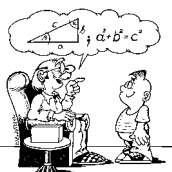
Ananas to owoc. PRAWDA / FAŁSZ

Tramwaj to imię męskie. PRAWDA / FAŁSZ

Kraj, w którym mieszkamy to Polska. PRAWDA / FAŁSZ

Fryzjer robi buty. PRAWDA / FAŁSZ

Okulista leczy oczy. PRAWDA / FAŁSZ

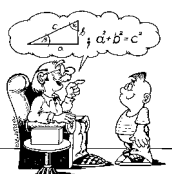

Jajecznicą to nazwa warzywa.	PRAWDA / FAŁSZ
Każdy miesiąc ma 29 dni.	PRAWDA / FAŁSZ
Noga ma cztery krzesła.	PRAWDA / FAŁSZ
Krowa ma dwa kopyta.	PRAWDA / FAŁSZ
Wnuczek jest starszy od dziadka.	PRAWDA / FAŁSZ
Medycyna to nauka o ziemi.	PRAWDA / FAŁSZ
Apartament to luksusowy pokój.	PRAWDA / FAŁSZ
Poker to gra w karty.	PRAWDA / FAŁSZ
Helikopter jeździ po szosie.	PRAWDA / FAŁSZ
Geografia to nauka o figurach geometrycznych.	PRAWDA / FAŁSZ
Księżyc to gwiazda.	PRAWDA / FAŁSZ
Krawiec leczy ludziom zęby.	PRAWDA / FAŁSZ
Wszyscy chorzy leżą w szpitalach.	PRAWDA / FAŁSZ

ĆWICZENIE 19

Każda liczba zaznaczona na niebiesko, powtarza się raz w tej samej linijce. Proszę znaleźć i podkreślić powtarzające się liczby.

57	27	55	46	77	57	81
127	721	271	727	234	127	128
476	147	760	476	406	490	776
509	905	197	599	509	550	790
333	343	303	333	633	313	222
117	127	777	547	147	117	111
804	884	444	804	480	844	840
445	145	454	789	435	445	544
990	960	909	990	919	660	099
765	157	165	567	765	167	715
123	120	321	130	290	312	123
432	234	432	132	734	237	342
898	999	869	890	898	989	393
111	117	101	121	111	777	110
996	999	666	669	906	909	996
737	727	277	707	373	737	131
969	989	909	969	996	696	666

ĆWICZENIE 20

Proszę wpisać słowa w odpowiednie miejsce w tabeli:

PIŁA   KOMPOT   KEFIR   WISIOREK
BARSZCZ   BRANSOLETKA   HERBATA   OGÓRKOWA
KLIPSY   WIERTARKA   KRUPNIK   SOK   KRAWAT
KURTKA   OBCĘGI   OBRĄCZKA   ŚRUBOKRĘT
SPÓDNICA   KLUCZ FRANCUSKI   ŁAŃCUSZEK
MLEKO   ROSÓŁ   MARYNARKA   KAKAO   ŻUREK
KOMBINERKI   SWETER   WKRĘTAK   SPODNIE
PIERŚCIONEK   WODA   ZALEWAJKA
POMIDOROWA   KOSZULA   NASZYJNIK   GROCHÓWKA
KOLCZYKI   KAWA   MŁOTEK   BLUZKA

BIŻUTERIA	ZUPY	UBRANIA	NARZĘDZIA	NAPOJE

ĆWICZENIE 21

Proszę ułożyć po kilka słów zaczynających się od podanych sylab:

mu -

wa -

wes -

cho -

ele-

fas -

har -

sło -

ło-

mot -

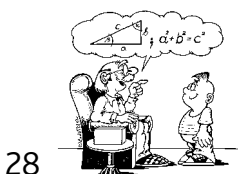
tap-

szam -

dłu -

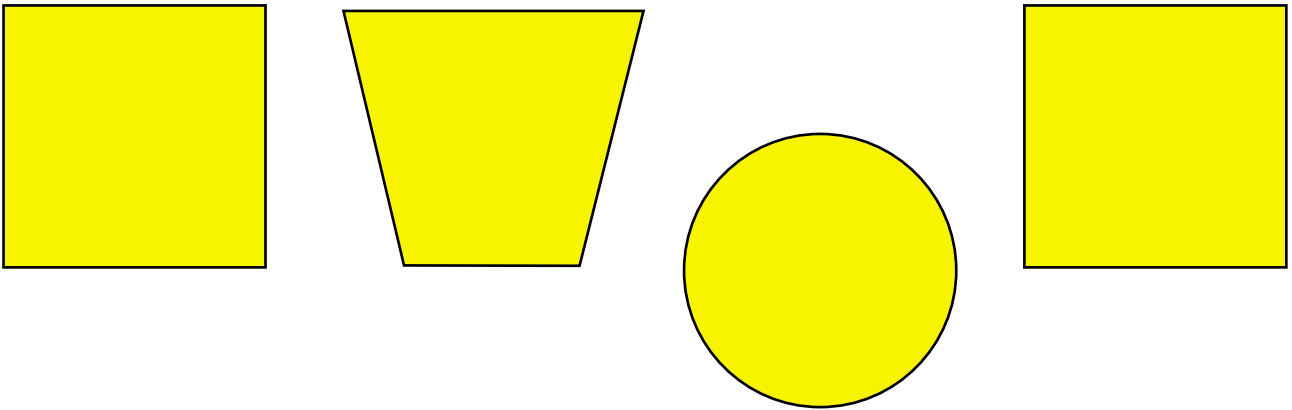
ar -

ter -

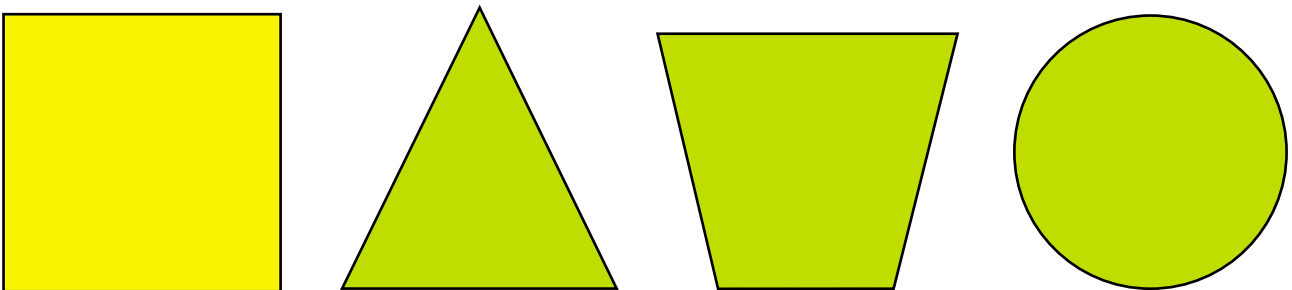

ĆWICZENIE 22

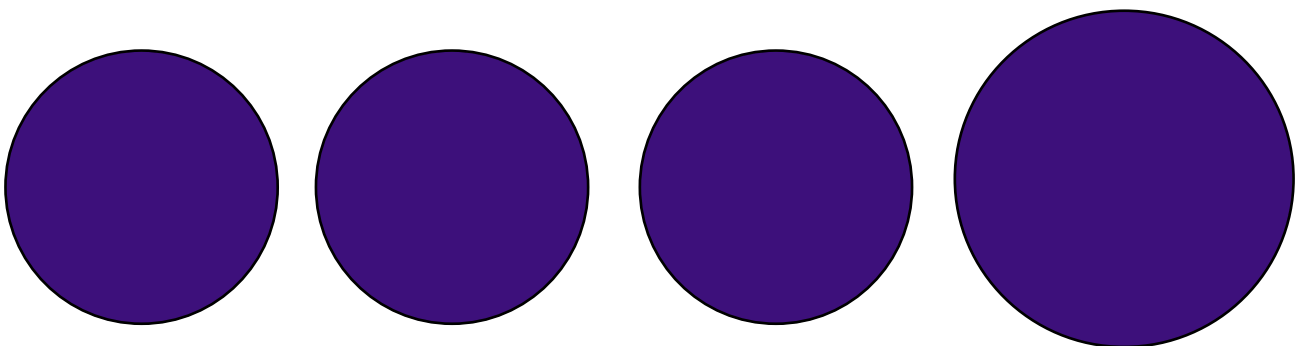
1. Która figura jest niżej od pozostałych?

2. Która figura nie pasuje do pozostałych?

3. Która figura nie pasuje do pozostałych?

ĆWICZENIE 23

Proszę dokończyć nazwy PTAKÓW:

goł -

jask -

wró -

orz -

kana -

papu -

skow -

siko -

so -

wro -

kru -

kurop -

sło -

czap -

boci -

sro -

baża -

jast -

mew -

przepió -

żur -

pele -

pa -

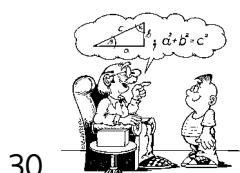
ku -

kacz -

gę -

in-

sokó -

ĆWICZENIE 24

Proszę podkreślić właściwy opis podanych słów:

detergent

- środek czystości
- człowiek, który dyryguje orkiestrą
- stosowany pod pachy środek przeciw poceniu się

termostat

- do mierzenia ciepłoty ciała
- nie wystygnie w nim herbata
- do automatycznego regulowania temperatury

stetoskop

- przyrząd do mierzenia ciśnienia
- słuchawki lekarskie
- narzędzie do kopania

teleskop

- przednia część telewizora, ekran
- można przez niego oglądać gwiazdy
- potrzebny w laboratorium, do oglądania w powiększeniu wycinków tkanek, małych organizmów, itp.

dermatolog

- uczony, badający życie owadów
- lekarz od chorób skóry
- lekarz od chorób serca

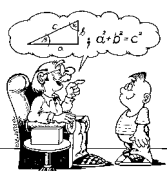
ĆWICZENIE 25

Proszę zapisać słownie poniższe cyfry i liczby:

Przykład:

168	sto sześćdziesiąt osiem
-----	--------------------------------

8	
43	
79	
100	
381	
405	
1000	
1001	
1069	
2500	
2535	
25 300	
1 000 000	

ĆWICZENIE 26

Proszę zamienić zapis słowny na liczbowy:

Przykład:

dwieście trzydzieści	230
----------------------	------------

sześć	
piętnaście	
pięćdziesiąt pięć	
sto	
sto dwadzieścia sześć	
sześćset siedemdziesiąt jeden	
tysiąc	
pięć tysięcy dziewięćdziesiąt siedem	
dziewięć tysięcy czterdzieści dwa	
sto tysięcy	
trzysta tysięcy pięćset	
milion	

ĆWICZENIE 27

Proszę odgadnąć i zapisać, jakich zawodów dotyczą podane opisy:

Szyje ubrania na miarę _____

Uczy w szkole _____

Pracuje w kopalni _____

Pływa na statkach _____

Wycina drzewa w lesie _____

Strzyże, farbuje, układa włosy _____

Projektuje domy i budynki _____

Robi meble z drewna _____

Opiekuje się chorymi, podaje leki _____

Sprzedaje leki _____

Wydaje wyroki w sądzie _____

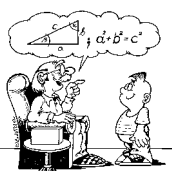
Obsługuje gości w restauracji _____

Uprawia ziemię, hoduje zwierzęta _____

Naprawia instalację wodną w domach _____

Wypisuje mandaty, łapie przestępców _____

Wyrabia wędliny, sprzedaje mięso _____

ĆWICZENIE 28

Proszę wypisać jak najwięcej wyrazów w podanych kategoriach:

Wyrazy rozpoczynające się na literę „f”

Kwiaty

Ubrania, części garderoby

Ptaki

ĆWICZENIE 29

Proszę ułożyć po kilka słów zaczynających się od podanych sylab:

dre -

fi -

ta -

kro -

se-

zi -

ja -

wio -

no-

tra -

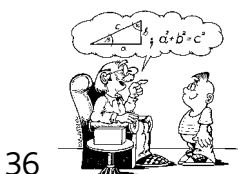
ba-

młó -

kła -

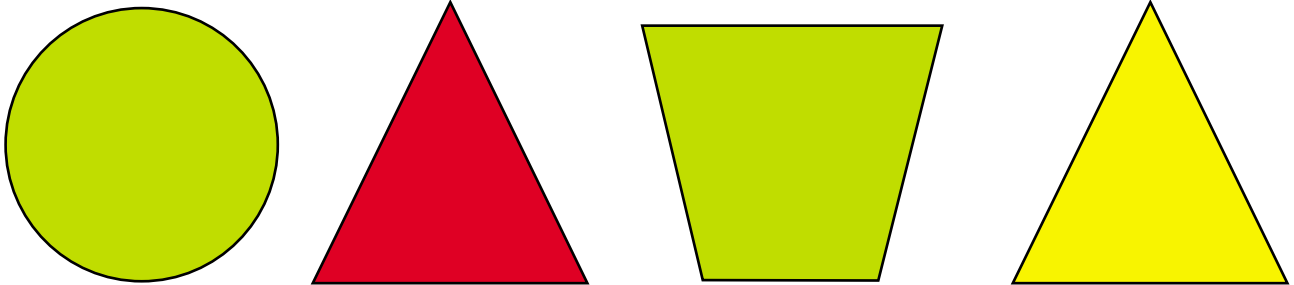
to -

le -

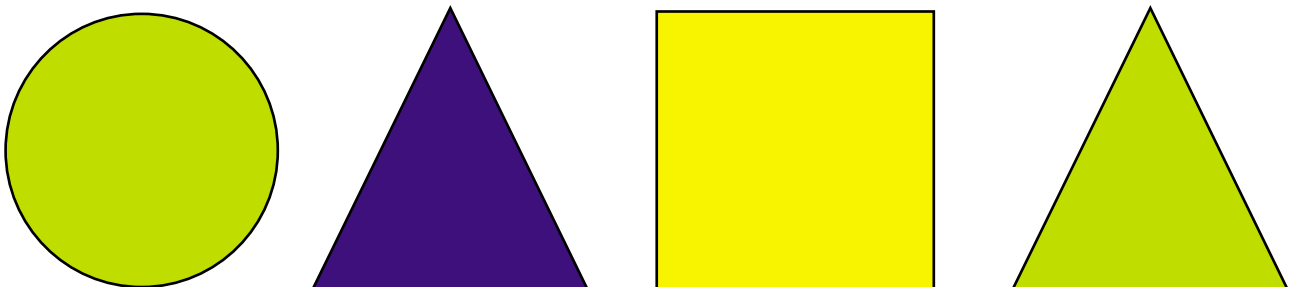

ĆWICZENIE 30

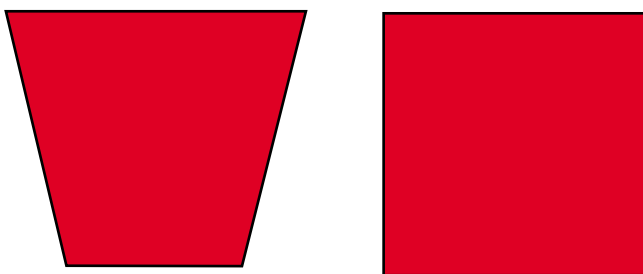
1. Które figury mają ten sam kolor?

2. Które figury mają ten sam kształt?

3. Czym się różnią te figury, a w czym są do siebie podobne?

ĆWICZENIE 31

Proszę dokończyć nazwy ZAWODÓW:

mur -

szew -

proku -

kra -

ślu -

nau -

lek -

piel -

kuś -

tapi -

gór -

stra -

mary -

pilo -

sę -

urzę -

cukie -

dent -

ak -

muz -

sekre -

fry -

sprze -

hydra -

rze -

poli -

fot -

archi -

piek -

rol -

listo -

kuch -

kondu -

mal -

wete -

kow -

ele -

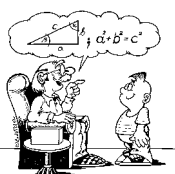
adwo -

pis-

szkla -

zega -

tan -

ĆWICZENIE 32

Wśród podanych słów wiele razy powtarza się wyraz „**saper**”. Proszę go podkreślić, a następnie policzyć, ile razy występuje.

step	proso	stupor	pastą	stop	rasa	
saper	proso	stare	ster	saper	prastary	
trasa	repeta	strup	saper	pusto	tur	pop
super	top	trup	star	raper	saper	tester
saper	rata	saper	test	upust	post	stop
spust	saper	stupor	tor	topór	saper	por
saper	ropa	steper	saper	seter	sutener	
prus	strop	saper	saper	sport	sporo	

Słowo „**saper**” występuje _____ razy.

ĆWICZENIE 33

Proszę uzupełnić poniższe porównania:

Przykład: Zielony jak... żaba.

Żółty jak _____

Biały jak _____

Czarny jak _____

Czerwony jak _____

Twardy jak _____

Brzydki jak _____

Słodki jak _____

Kwaśny jak _____

Czysty jak _____

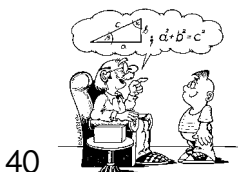
Głupi jak _____

Prosty jak _____

Chudy jak _____

Brudny jak _____

Uparty jak _____

Głodny jak _____

Wierny jak _____

Pracowity jak _____

Zły jak _____

Szybki jak _____

Zwinny jak _____

Lekki jak _____

Gruby jak _____

Powolny jak _____

Stary jak _____

Blady jak _____

Gorąco jak _____

Cicho jak _____

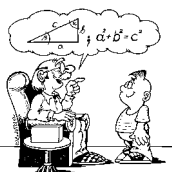
Ostry jak _____

Zmienny jak _____

ĆWICZENIE 34

Do podanych określeń proszę dopisać słowo o przeciwnym znaczeniu:

ciemny -	szeroki -
zimny -	głupi -
chudy -	płytki -
wesoły -	gęsty -
biedny -	prywatny -
stary -	ładny -
wysoki -	nudny -
krzywy -	chory -
ciężki -	pusty -
suchy -	cichy -
częsty -	przegrana -
pracowity -	góra -
zepsuty -	mniejszość -
ostry -	prawda -

ĆWICZENIE 35

W każdej linii są cztery wyrazy: trzy o podobnym znaczeniu i jeden będący ich przeciwieństwem. Proszę go podkreślić.

1. mały   duży   niewielki   drobny
2. kłamstwo   bujda   prawda   fałsz
3. chudy   szczupły   smukły   gruby
4. zimny   chłodny   mroźny   gorący
5. koślawy   krzywy   prosty   wygięty
6. pracuś   obibok   leń   próżniak
7. ładny   powabny   brzydki   piękny
8. prosty   łatwy   nieskomplikowany   trudny
9. głupi   mądry   inteligentny   bystry

ĆWICZENIE 36

Proszę podać nazwę zawodu, z jakim kojarzą się podane pojęcia:

maszyna do szycia, materiał _____

aparatury, zdjęcia, statyw _____

waga, kasa, towar, sklep _____

scena, teatr, rola _____

list, telegram, torba _____

kiełbasa, szynka, tasak _____

mundur, karabin, rozkaz _____

bułki, chleb, mąka, piec _____

tablica, kreda, klasówka _____

pędzel, drabina, farby _____

instrument, nuty, melodia _____

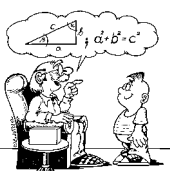
mandat, lizak, radar _____

projekt, budynek, rysunek _____

nożyczki, grzebień _____

drzewo, piła, siekiera _____

toga, rozprawa, sąd, wyrok _____

ĆWICZENIE 37

Proszę wypisać jak najwięcej wyrazów w podanych kategoriach:

Wyrazy rozpoczynające się na literę „b”

Kolory

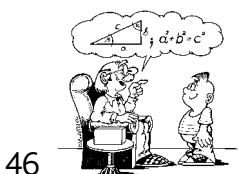

Instrumenty muzyczne

Napoje

ĆWICZENIE 38

1. Proszę znaleźć i podkreślić słowa: tytuł, kuna, karta, lampa, lupa, łuna, tralka, łubin.
2. Proszę znaleźć i otoczyć kółkiem wszystkie słowa trzyliterowe.
3. Proszę wykreślić wszystkie słowa zaczynające się na literę „ł”.

kartka	tarka	kratka	lustro	tasak	lupa
tara	kara	rakarz	tama	lampart	kurtka
lustro	kępka	taśma	lura	lupka	łupież
karetką	lalka	tralka	kara	luty	kusza
luk	trąbka	kupka	lipa	tytka	łut
kurka	lufa	kubek	taras	lampa	kuter
lukier	kura	łuska	lawą	tytuł	kukła
łupina	kuna	łuk	trud	luz	karat
kant	traf	karta	łza	luzak	tapir
kubeł	tur	kula	tura	laga	łuna
łubin	kabina	lawina	taran	tukan	kula
kapa	traper	kapsel	tabor	las	łaska

ĆWICZENIE 39

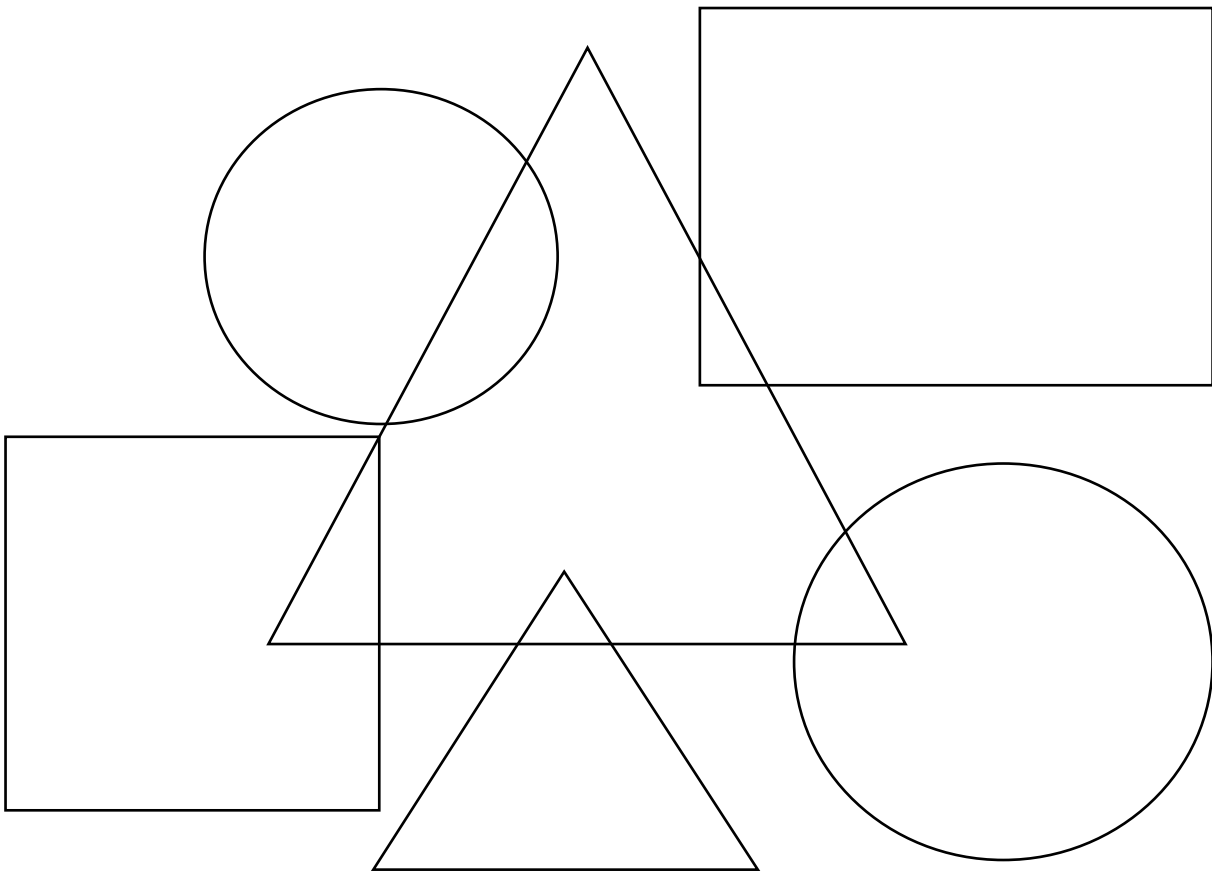
Proszę obrysować poszczególne figury:

koła - czerwonym kolorem

trójkąty - zielonym kolorem

prostokąt - niebieskim kolorem

kwadrat - żółtym kolorem

ĆWICZENIE 40

Proszę dokończyć zdania:

Stolicą Polski jest _____

Polskie morze to _____

Polskie góry to _____

Największa polska rzeka to _____

Polska flaga ma kolor _____ i _____

Godłem Polski jest _____

Polskie miasto leżące w górach to _____

Polskie miasto leżące nad morzem to _____

Jan Paweł II był _____

Lech Wałęsa był _____

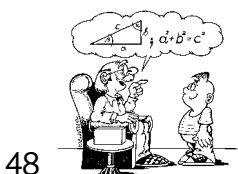
Jan Matejko był _____

Henryk Sienkiewicz był _____

Józef Piłsudski był _____

Hanka Ordonówna była _____

Adam Mickiewicz był _____

ĆWICZENIE 41

Proszę odgadnąć, czego dotyczą następujące opisy:

W drzwiach, otwierany kluczem _____

Można się w nim przejrzeć _____

Wkręcana do lamp, daje światło _____

Przykrywa budynek od góry _____

Naczynie do gotowania _____

Wkładamy do niego zdjęcia _____

Zadajemy je, kiedy czegoś nie wiemy _____

Sprawdzamy na nim godzinę _____

Słodki, kolorowy, na patyku _____

Dzień tygodnia przed niedzielą _____

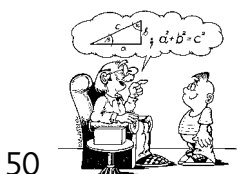
Wycieramy się nim po kąpieli _____

Namalowany farbami na płótnie _____

Szkoło powiększające z uchwytem _____

Zielony płaz albo styl pływacki _____

ĆWICZENIA DODATKOWE O WIĘKSZYM STOPNIU TRUDNOŚCI

ĆWICZENIE 42

Proszę wpisać podane nazwiska do odpowiednich rubryk tabeli:

PIOSENKARZ	PISARZ	AKTOR

STANISŁAW LEM

TINA TURNER

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI

FIODOR DOSTOJEWSKI

GREGORY PECK

ELVIS PRESLEY

CHARLIE CHAPLIN

IRENA SANTOR

WŁADYSŁAW REYMONT

ANDRZEJ ZAUCHA

WILLIAM FAULKNER

GUSTAW HOLOUBEK

STEFAN ŻEROMSKI

KAREL GOTT

ROBERT DE NIRO

EDITH PIAF

ERNEST HEMINGWAY

MARLON BRANDO

MAREK KONDRAT

WIOLETTA WILLAS

KRYSTYNA JANDA

JANUSZ GAJOS

JULIO CORTAZAR

MARYLA RODOWICZ

MICHAEL JACKSON

GABRIEL G. MARQUEZ

BOLESŁAW PRUS

PAUL NEWMAN

ANNA JANTAR

ANNA DYMNA

ĆWICZENIE 43

Proszę dopasować pojęcia do kategorii i wpisać do tabeli:

ZWIERZĘ	ROŚLINA	RZEKA

DZIEWANNA

MUŁ

DUNAJ

ANAKONDA

WISŁA

OPUNCJA

RYŚ

TAMIZA

ALOES

BZURA

WYDRA

POWÓJ

LEMUR

DNIEPR

GŁUSZEC

SEKWOJA

AMAZONKA

EMU

ODRA

TARANTULA

NENUFAR

SALAMANDRA

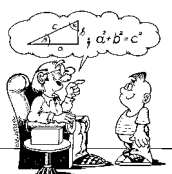
BEGONIA

NIL

BAOBAB

SKRZYP

WARTA

ĆWICZENIE 44

Proszę uzupełnić tabelę, dopasowując nazwiska do zawodu:

MUZYK	POLITYK	MALARZ

CHOPIN

GORBACZOW

CHEŁMOŃSKI

MATEJKO

SCHUBERT

VIVALDI

REMBRANDT

TYCJAN

WAGNER

MOZART

ROOSEVELT

VAN GOGH

WAŁĘSA

MAZOWIECKI

BUSH

PUTIN

KOSSAK

TACHER

CLINTON

REGAN

DA VINCI

WITKACY

PRESLEY

MALCZEWSKI

LENNON

BRAHMS

BACH

DODATKOWE INSTRUKCJE DO ĆWICZEŃ:

ĆWICZENIE 1, 8, 15, 22, 30: można poprosić podopiecznego, by przerysował figury, które widzi i pokolorował je.

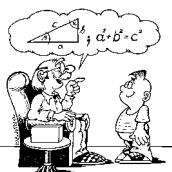
ĆWICZENIE 4: proszę zapytać podopiecznego, co oznacza prezentowane przysłowie.

ĆWICZENIE 5: w zależności od zdolności pamięciowych, można poprosić o wpisanie większej ilości pojęć z podanych kategorii.

ĆWICZENIE 18: można poprosić o przekształcenie zdania tak, aby było prawdziwe (np. „Cytryna jest niebieska“ - FAŁSZ; skoro cytryna nie jest niebieska, to jakiego jest koloru?).

ĆWICZENIE 11, 12, 27, 28, 33, 34, 36, 37: kiedy podopieczny ma trudności z przypomnieniem sobie nazw, można mu udzielać podpowiedzi sylabowych lub opisowych.

ĆWICZENIE 7, 14, 21, 29: kiedy podopieczny ma trudności z układaniem kolejnych słów na podane sylaby, można udzielać mu podpowiedzi opisowych, np.: la - (wisi pod sufitem i świeci, zabawka dla dziewczynek, idziemy tam na grzyby, pora roku, itp.).

ROZWIĄZANIA:

Ćwiczenie 1

1. kwadrat po prawej stronie
2. trzeci kwadrat od lewej

Ćwiczenie 2

Kot, kura, pies, krowa, owca, świnia, gęś, indyk, lis, zając, królik, sarna, dzik, jeleń, wiewiórka, kaczka, wilk, żyrafa, słoń, tygrys, lew, małpa, wąż, żmija, jaszczurka, żółw, wieloryb, krokodyl, hipopotam, nosorożec, pająk, pszczoła, mucha, szczur, niedźwiedź, wielbłąd, kret, mysz, żaba, chomik, ropucha.

Ćwiczenie 3

antybiotyk - lek
czcionka - kształt i wielkość liter w druku
ołów - ciężki metal
beza - ciastko z upieczonej piany
jaskra - choroba oczu
anonim - niepodpisany list, zwykle donos

Ćwiczenie 4

Gdyby kózka nie skakała, **to by nózki nie złamała**.
Komu w drogę, **temu czas**.
Trafiła kosa **na kamień**.
Kto nie ma w głowie, **ten ma w nogach**.
Gdzie kucharek sześć, **tam nie ma co jeść**.
Lepiej późno, **niż wcale**.
Bez pracy nie ma **kołaczy**.
Nie ma róży **bez kolców**.
Kruk krukowi **oka nie wykole**.
Tonący brzytwy **się chwyta**.
Co się odwlecze, **to nie uciecze**.
W starym piecu **diabeł pali**.
Kuj żelazo **póki gorące**.
Pokorne cielę **dwie matki ssie**.
Darowanemu koniowi **w zęby się nie zagląda**.
Co nagle, **to po diable**.

Jeśli wchodzisz między wrony, **musisz krakać tak jak one**.
Idzie luty, **podkuj buty**.
Krowa, która dużo ryczy, **mało mleka daje**.
Nie czyń drugiemu, **co tobie niemiłe**.
Lepszy wróbel w garści, niż **gołąb na dachu**.
Kto pod kim dołki kopie, **sam w nie wpada**.
Dopóty dzban wodę nosi, **dopóki się ucho nie urwie**.
Na złodzieju czapka **gore**.
Kto rano wstaje, **temu Pan Bóg daje**.
Nie chwal dnia **przed zachodem słońca**.
Myślał indyk o niedzieli, **a w sobotę teb mu ścięli**.
Cicha woda **brzegi rwie**.
Uderz w stół, **a nożyce się odezwą**.
Jak sobie pościesz, **tak się wyśpisz**.
Czego Jaś się nie nauczy, **tego Jan nie będzie umiał**.

Ćwiczenie 5

KWIAT - np.: róża; WARZYWO - np.: marchew; ZWIERZĘ - np.: pies; DRZEWO - np.: sosna; PTAK - np.: wróbel;
INSTRUMENT MUZYCZNY - np.: skrzypce; KOLOR - np.: czerwony; CZĘŚĆ UBRANIA - np.: sweter;
MEBEL - np.: krzesło; OWOC - np.: jabłko; IMIĘ - np.: Maria; NAPÓJ - np.: kawa; ZAWÓD - np.: szewc;
CIASTO - np.: sernik; ZUPA - np.: pomidorowa; POJAZD - np.: samochód; MIASTO - np.: Warszawa

Ćwiczenie 6

WIOSNA	LATO	JESIEŃ	ZIMA
majówka	żniwa	zbieranie grzybów	śnieg
tulipany	upały	słota	Boże Narodzenie
roztopy	wakacje	październik	lepienie bałwana
Wielkanoc	sierpień	żółkną liście	kożuch
topienie Marzanny	opalanie się	Święto Zmarłych	pasterka
przylatują bociany	sandałki	zimny deszcz	łyżwy

Ćwiczenie 7

tele - telefon, telegram, telewizor

kre - kret, krew, kredyt, krem, kres

mie - mieszkać, mieszać, miedza

do - domino, dom, donos, dotacja

wie - wieczór, wiedza, wiedźma, wiek

bu - but, buda, burza, buk, budowa

pió - pióro, pióropusz, piórnik

szy - szyja, szyba, szynka, szyszka

ze - zemsta, zeszyt, zespół, zebranie

mo - morze, mowa, motyl, molo, moda

po - pomidor, pomnik, post, pora

zeg - zegar, zegarmistrz, zegarynka

samo - samochód, samolub, samolot, samotność

ko - kot, koza, koszyk, komin, koło

gło - głowa, głos, głodny, głośny

Ćwiczenie 8

1. kolorem

2. wielkością

3. mają ten sam kolor

Ćwiczenie 9

Bluza, sweter, spodnie, sukienka, skarpetki, koszula, spódnica, kamizelka, serdak, majtki, halka, rajstopy, kalesony, getry, krawat, szalik, podkoszulek, marynarka, garnitur, rękawiczki, pończochy, kapelusz, apaszka, żakiet, garsonka, blezer, szorty, dres, czapka, beret.

Ćwiczenie 10

gramofon - odtwarza muzykę z płyt

wampir - istota żywiąca się ludzką krwią

krokiet - zasmażany naleśnik z farszem

oficerki - wysokie, skórzane buty

wytrych - narzędzie złodzieja

przęsło - element konstrukcji mostu

Ćwiczenie 11

Wilk wyje, a pies **szczeka**.

Sałata jest zielona, a pomidor jest **czerwony**.

Sól jest słona, a pieprz jest **pikantny/ostry**.

Łóżko służy do spania, a krzesło do **siedzenia**.

Uczeń się uczy, a student **studiuje**.

Kalendarz pokazuje datę, a zegar **godzinę**.

Latem jest gorąco, a zimą **zimno**.

Ogórek to warzywo, a jabłko to **owoc**.

Szewc robi buty, a stolarz robi **meble**.

Drzewem liściastym jest brzoza, a iglastym **świerk/ sosna/jodła, etc.**

Brunetka ma włosy ciemne, a blondynka ma **jasne**.

Ręka ma dłoń, a noga ma **stopę**.

Podłogę zamykamy, a dywan **odkurzamy**.

Pisarz pisze książki, a poeta pisze **wiersze**.

W kuchni się gotuje, a w sypialni się **śpi**.

Na Wielkanoc dzielimy się jajkiem, a w Wigilię **opłatkiem**.

Ryba ma płetwy, a ptak ma **skrzydła**.

W pasmanterii można kupić nici, a w cukierni **ciasto/pączki/tort, etc.**

Naczynia myjemy, a ubrania **pierzemy**.

Górnik kojarzy się z ziemią, a marynarz z **morzem**.

Krówki to cukierki, a herbatniki to **ciastka**.

Do biegania wkładamy dres, a do spania **piżamę**.

Rano człowiek jest wypoczęty, a wieczorem **zmęczony**.

Łeba leży nad morzem, a Zakopane w **górach**.

Żołnierz nosi mundur, a ksiądz nosi **sutanę**.

W autobusie bilety sprawdza kontroler, a w pociągu **konduktor**.

Wiosną obchodzimy Wielkanoc, a zimą **Boże Narodzenie**.

Rencista pobiera rentę, a emeryt **emeryturę**.

Pokrzywa to roślina, a koń to **zwierzę**.

Górnik pracuje w kopalni, a sędzia w **sądzie**.

Siatkówka to gra, a tango to **taniec**.

Pszczółka to owad, a jaskółka to **ptak**.

Centymetr służy do mierzenia, a waga do **ważenia**.

Ćwiczenie 12

marchew, pomidor, seler - **warzywa**

samochód, rower, motor - **pojazdy**

pierścionek, naszyjnik, bransoletka - **bizuteria**

poradnik, podręcznik, kryminał - **książki**

sok, mleko, herbata - **napoje**

dzbanek, garnuszek, talerz - **naczynia**

rosół, pomidorowa, barszcz - **zupy**

sosna, wierzba, topola - **drzewa**

widelec, nóż, łyżka - **sztućce**

bluzka, spodnie, marynarka - **ubrania**

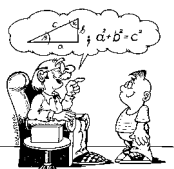
weterynarz, hydraulik, szewc - **zawody**

kozaki, pantofle, trampki - **obuwie**

śrubokręt, młotek, obcęgi - **narzędzia**

jabłko, malina, banan - **owoce**

róża, tulipan, stokrotka - **kwiaty**

Ćwiczenie 13

IMIONA KOBIECE		IMIONA MĘSKIE	
Alina	Łucja	Aleksander	Łukasz
Barbara	Małgorzata	Bronisław	Marian
Celina	Natalia	Czesław	Norbert
Dorota	Olga	Dariusz	Olgierd
Emilia	Paulina	Eugeniusz	Piotr
Franciszka	Rozalia	Filip	Ryszard
Grażyna	Stanisława	Grzegorz	Stawomir
Halina	Teresa	Henryk	Tadeusz
Irena	Urszula	Ireneusz	Urban
Jolanta	Wiesława	Jan	Włodzimierz
Katarzyna	Zofia	Kazimierz	Zbigniew
Lucyna		Ludwik	

Ćwiczenie 14

od - odpowiedź, odprawa, odpływ

pod - podłoga, podłość, podniecenie

dzia - działka, dziadek, działo, działacz

su - suknia, sukces, sumienie, sufit

kon - kontrola, konduktor, koniec

cza - czas, czapka, czajnik, czarodziej

so - sobota, sobór, sok, sowa, sobowtór

za - zachwył, zamiar, zapal, zagadka

lu - lukier, lutnik, lustro, lubić

li - lina, lis, liść, list, listwa, listopad

za - żaba, żarówka, żar, żakiet, żabot

da - dama, data, dane, darń, daleko

ga - gaduła, gapa, gaz, gamoń, gaj

be - beza, belka, beret, beczka, bestia

ra - rada, rana, raj, rak, rata, rasa

Ćwiczenie 15

1. trójkąt z lewej strony
2. czerwone kwadraty
3. trójkąt

Ćwiczenie 16

Róża, tulipan, goździk, mak, fiołek, lilia, malwa, chryzantema, gerbera, niezapominajka, stokrotka, storczyk, orchidea, krokus, żonkil, kaczeniec, narcyz, konwalia, chaber, bratek, słonecznik, nagietek, przebiśnieg, pelargonja, peonia, hiacynt, frezja, hortensja, rumianek, irys.

Ćwiczenie 17

kalkulator - przyrząd do wykonywania obliczeń

kaskiet - nakrycie głowy

poker - gra w karty

purchasek - niewielki, biały grzyb

trzonowce - zęby służące do ścierania pokarmu

geodeta - zajmuje się pomiarami terenu, wyznacza drogi i działki

Ćwiczenie 18

Cytryna jest niebieska.

PRAWDA / FAŁSZ

Stolicą Polski jest Warszawa.

PRAWDA / FAŁSZ

Gerard to imię kobiece.

PRAWDA / FAŁSZ

Rok ma 14 miesięcy.

PRAWDA / FAŁSZ

Godzina ma 60 min.

PRAWDA / FAŁSZ

Gitara to nazwa warzywa.

PRAWDA / FAŁSZ

Pstrąg to ryba.

PRAWDA / FAŁSZ

Większość ludzi mieszka w stodołach.

PRAWDA / FAŁSZ

Ananas to owoc.

PRAWDA / FAŁSZ

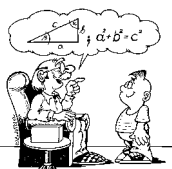
Tramwaj to imię męskie.	PRAWDA / FAŁSZ
Kraj, w którym mieszkamy to Polska.	PRAWDA / FAŁSZ
Fryzjer robi buty.	PRAWDA / FAŁSZ
Okulista leczy oczy.	PRAWDA / FAŁSZ
Jajecznica to nazwa warzywa.	PRAWDA / FAŁSZ
Każdy miesiąc ma 29 dni.	PRAWDA / FAŁSZ
Noga ma cztery krzesła.	PRAWDA / FAŁSZ
Krowa ma dwa kopyta.	PRAWDA / FAŁSZ
Wnuczek jest starszy od dziadka.	PRAWDA / FAŁSZ
Medycyna to nauka o ziemi.	PRAWDA / FAŁSZ
Apartament to luksusowy pokój.	PRAWDA / FAŁSZ
Poker to gra w karty.	PRAWDA / FAŁSZ
Helikopter jeździ po szosie.	PRAWDA / FAŁSZ
Geografia to nauka o figurach geometrycznych.	PRAWDA / FAŁSZ
Księżyc to gwiazda.	PRAWDA / FAŁSZ
Krawiec leczy ludziom zęby.	PRAWDA / FAŁSZ
Wszyscy chorzy leżą w szpitalach.	PRAWDA / FAŁSZ

Ćwiczenie 19

57	27	55	46	77	57	81
127	721	271	727	234	127	128
476	147	760	476	406	490	776
509	905	197	599	509	550	790
333	343	303	333	633	313	222
117	127	777	547	147	117	111
804	884	444	804	480	844	840
445	145	454	789	435	445	544
990	960	909	990	919	660	099
765	157	165	567	765	167	715
123	120	321	130	290	312	123
432	234	432	132	734	237	342
898	999	869	890	898	989	393
111	117	101	121	111	777	110
996	999	666	669	906	909	996
737	727	277	707	373	737	131
969	989	909	969	996	696	666

Ćwiczenie 20

BIŻUTERIA	ZUPY	UBRANIA	NARZĘDZIA	NAPOJE
WISIOREK	BARSZCZ	KRAWAT	PIŁA	KOMPOT
BRANSOLETKA	OGÓRKOWA	KURTKA	WIERTARKA	KEFIR
KLIPSY	KRUPNIK	SPÓDNICA	OBCĘGI	HERBATA
OBRAČZKA	ROSÓŁ	MARYNARKA	ŚRUBOKRĘT	SOK
ŁAŃCUSZEK	ŻUREK	SWETER	KLUCZ FRANCUSKI	MLEKO
PIERŚCIONEK	ZALEWAJKA	SPODNIE	KOMBINERKI	KAKAO
NASZYJNIK	POMIDOROWA	KOSZULA	WKRĘTAK	WODA
KOLCZYKI	GROCHÓWKA	BLUZKA	MŁOTEK	KAWA

Ćwiczenie 21

mu - mucha, muzyka, mumia, murarz
wes - wesele, westchnienie, wesz
ele - elegant, elektryk, elementarz
har - harmonia, harcerz, harmider
ło - łosoś, łoś, łądyga, łopata, łośkot
tap - tapczan, tapicer, tapeta, tapir
dłu - dług, długopis, długi, dłuto
ter - terrarium, termos, termometr

wa - waga, wagon, warta, wata, wamp
cho - choinka, chomik, chodnik
fas - fasola, faska, fasada, faszyzm
sto - słowo, słoik, słoń, słońce, słoma
mot - motyka, motek, motor, motyl
szam - szampan, szampon, szambelan
ar - artysta, artykuł, arteria, arytmia

Ćwiczenie 22

1. koło
2. żółty kwadrat, bo różni się kolorem
3. większe koło

Ćwiczenie 23

Gołąb, jaskółka, wróbel, orzeł, kanarek, papuga, skowronek, sikorka, sowa, wrona, kruk, kuropatwa, słowik, czapla, bocian, sroka, bażant, jastrząb, mewą, przepiórka, żuraw, pelikan, paw, kura, kaczka, gęś, indyk, sokół

Ćwiczenie 24

detergent - środek czystości

termostat - do automatycznego regulowania temperatury

stetoskop - słuchawki lekarskie

teleskop - można przez niego oglądać gwiazdy

dermatolog - lekarz od chorób skóry

Ćwiczenie 25

8	osiem
43	czterdzieści trzy
79	siedemdziesiąt dziewięć
100	sto
381	trzysta osiemdziesiąt jeden
405	czterysta pięć
1000	tysiąc
1001	tysiąc jeden
1069	tysiąc sześćdziesiąt dziewięć
2500	dwa tysiące pięćset
2535	dwa tysiące pięćset trzydzieści pięć
25 300	dwadzieścia pięć tysięcy trzysta
1 000 000	milion

Ćwiczenie 26

sześć	6
piętnaście	15
pięćdziesiąt pięć	55
sto	100
sto dwadzieścia sześć	126
sześćset siedemdziesiąt jeden	671
tysiąc	1000
pięć tysięcy dziewięćdziesiąt siedem	5097
dziewięć tysięcy czterdzieści dwa	9042
sto tysięcy	100 000
trzysta tysięcy pięćset	300 500
milion	1 000 000

Ćwiczenie 27

Szyje ubrania na miarę - **krawiec**
Pracuje w kopalni - **górnik**
Wycina drzewa w lesie - **drwal**
Projektuje domy i budynki - **architekt**
Opiekuje się chorymi, podaje leki - **pielęgniarka**
Wydaje wyroki w sądzie - **sędzia**
Uprawia ziemię, hoduje zwierzęta - **rolnik**
Wypisuje mandaty, łapie przestępców - **policjant**

Uczy w szkole - **nauczyciel**
Pływa na statkach - **marynarz**
Strzyże, farbuje, układa włosy - **fryzjer**
Robi meble z drewna - **stolarz**
Sprzedaje leki - **aptekarz**
Obsługuje gości w restauracji - **kelner**
Naprawia instalację wodną w domach - **hydraulik**
Wyrabia wędliny, sprzedaje mięso - **rzeźnik**

Ćwiczenie 28

Wyrazy rozpoczynające się na literę „f”

fiotek	fabryka	fusy	firanka	firma
frustracja	festyn	fartuch	fala	farma
figura	forma	fornir	futro	farsa

Kwiaty

róża	tulipan	żonkil	bratek	stokrotka
piwonia	goździk	lilia	kalia	frezja
bez	konwalia	fiotek	gerbera	chryzantema

Ubrania, części garderoby

spodnie	spódnica	sukienka	bluzka	koszula
sweter	kamizelka	halka	skarpetki	beret
szalik	garnitur	kurtka	plaszcz	futro

Ptaki

jaskółka	wróbel	orzeł	bocian	gil
koliber	papuga	tukan	sikorka	jastrząb
wrona	kruk	mewa	albatros	pelikan

Ćwiczenie 29

dr - dres, drewno, dren, drelich
fi - figura, filizanka, filar, firanka
ta - tabela, tablica, tabaka, tata, tama
kro - krowa, krokodyl, kropka
se - serenada, sesja, ser, serce, seler
zi - zima, ziolo, zimno, ziemniak
ja - jagoda, jabłko, jasny, jamnik
wio - wiosna, wioska, wiosło

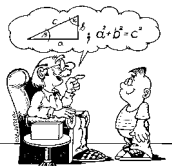
no - noga, nos, nowy, nosić, notes
tra - trawa, tramwaj, traper, tragedia
ba - baza, balsam, babcia, bagno, bal
mł - młody, młotek, młodość
kla - klasa, kłapa, klawisz, klamka
to - towar, tort, topaz, tokarz, tom
le - leszcz, lewy, lepki, legenda, lew

Ćwiczenie 30

1. koło i trapez
2. trójkąty
3. kształtem, mają ten sam kolor

Ćwiczenie 31

murarz, szewc, prokurator, krawiec, ślusarz, nauczyciel, lekarz, pielęgniarka, kuśnierz, tapicer, górnik, strażak, marynarz, pilot, sędzia, urzędnik, cukiernik, dentysta, aktor, muzyk, sekretarka, fryzjer, sprzedawca, hydraulik, rzeźnik, policjant, fotograf, architekt, piekarz, rolnik, listonosz, kucharz, konduktor, malarz, weterynarz, kowal, elektryk, adwokat, pisarz, szklarz, zegarmistrz, tancerz.

Ćwiczenie 32

Słowo **saper** występuje 12 razy.

Ćwiczenie 33

Żółty jak cytryna .	Biały jak śnieg .	Czarny jak węgiel .
Czerwony jak burak .	Twardy jak kamień .	Brzydki jak noc .
Słodki jak miód .	Kwaśny jak ocet .	Czysty jak łza .
Głupi jak koza .	Prosty jak drut .	Chudy jak szczapa .
Brudny jak świnia .	Uparty jak osioł .	Głodny jak wilk .
Wierny jak pies .	Pracowity jak mrówka .	Zły jak osa .
Szybki jak błyskawica .	Zwinny jak wiewiórka .	Lekki jak piórko .
Gruby jak beczka .	Powolny jak żółw .	Stary jak świat .
Błady jak ściana .	Gorąco jak w piekle .	Cicho jak makiem zasiał .
Ostry jak brzytwa .	Zmienny jak pogoda .	

Ćwiczenie 34

ciemny - jasny	krzywy - prosty
szeroki - wąski	chory - zdrowy
zimny - ciepły	ciężki - lekki
głupi - mądry	pusty - pełny
chudy - tłusty	suchy - mokry
płytki - głęboki	cichy - głośny
wesoły - smutny	częsty - rzadki
gęsty - rzadki	przegrana - wygrana
biedny - bogaty	pracowity - leniwy
prywatny - państwowy	góra - dół
stary - młody	zepsuty - naprawiony
ładny - brzydki	mniejszość - większość
wysoki - niski	ostry - tępy
nudny - ciekawny	prawda - fałsz

Ćwiczenie 35

- mały **duży** niewielki drobny
- kłamstwo bujda **prawda** fałsz
- chudy szczupły smukły **gruby**
- zimny chłodny mroźny **gorący**
- koślawy krzywy **prosty** wygięty
- pracuś** obibok leń próżniak
- ładny powabny **brzydki** piękny
- prosty łatwy nieskomplikowany **trudny**
- głupi** mądry inteligentny bystry

Ćwiczenie 36

maszyna do szycia, materiał - krawcowa	tablica, kreda, klasówka - nauczyciel
aparat, zdjęcia, statyw - fotograf	pędzel, drabina, farby - malarz
waga, kasa, towar - sprzedawca	instrument, nuty, melodia - muzyk
scena, teatr, rola - aktor	mandat, lizak, radar - policjant
list, telegram, torba - listonosz	projekt, rysunek, budynek - architekt
kietbasa, szynka, tasak - rzeźnik	nożyczki, grzebień - fryzjer
mundur, karabin - żołnierz	drzewo, piła, siekiera - drwal
bułki, chleb, mąka, piec - piekarz	toga, rozprawa, sąd, wyrok - sędzia

Ćwiczenie 37

Wyrazy rozpoczynające się na literę „b”

bęben	bestia	baton	beret	brama
bułka	burak	byk	baran	biwak
bieg	banan	buzia	balon	baszta

Kolory

zielony	beżowy	czarny	pomarańczowy	szary
niebieski	żółty	zielony	biały	kremowy
różowy	czerwony	cielisty	fioletowy	brązowy

Instrumenty muzyczne

skrzypce	gitara	saksofon	bandžo	obój
trąbka	ukulele	klarnet	perkusja	wiolonczela
puzon	fortepian	kontrabas	pianino	organy

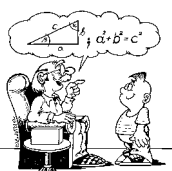
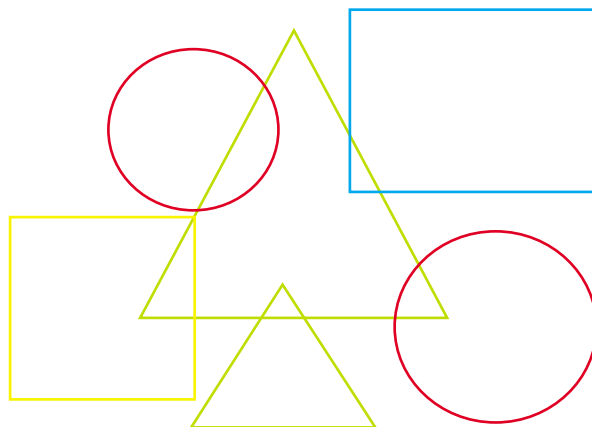
Napoje

mleko	piwo	herbata	kompot	kakao
kawa	poncz	oranżada	maślanka	wódka
woda	kefir	wino	sok	nalewka

Ćwiczenie 38

kartka	tarka	kratka	lustro	tasak	<u>lupa</u>
tara	kara	rakarz	tama	lampart	kurtka
lustro	kępka	taśma	lura	lupka	łupież
karetką	lalka	<u>tralka</u>	kara	luty	kusza
<u>luk</u>	trąbka	kupka	lipa	tytka	<u>łut</u>
kurka	lufa	kubek	taras	<u>lampa</u>	kuter
lukier	kura	łuska	lawą	<u>tytuł</u>	kukła
łupina	<u>kuna</u>	<u>łuk</u>	trud	<u>luz</u>	karat
kant	traf	<u>karta</u>	<u>łza</u>	luzak	tapir
kubek	<u>tur</u>	kula	tura	laga	<u>łuna</u>
<u>łubin</u>	kabina	lawina	taran	tukan	kula
kapa	traper	kapsel	tabor	<u>las</u>	łaska

Ćwiczenie 39

Ćwiczenie 40

Stolicą Polski jest **Warszawa**.
Polskie morze to **Bałtyk**.
Polskie góry to **Tatry/Sudety etc.**
Największa polska rzeka to **Wisła**.
Polska flaga ma kolory **biały i czerwony**.
Godłem Polski jest **orzeł biały**.
Polskie miasto leżące w górach to **Zakopane/Żywiec etc.**
Polskie miasto leżące nad morzem to **Gdańsk/Sopot etc.**
Jan Paweł II był **papieżem**.
Lech Wałęsa był **prezydentem**.
Jan Matejko był **malarzem**.
Henryk Sienkiewicz był **pisarzem**.
Józef Piłsudski był **marszałkiem/naczelnikiem/premierem**.
Hanka Ordonówna była **piosenkarką/aktorką/tancerką**.
Adam Mickiewicz był **poetą**.

Ćwiczenie 41

W drzwiach, otwierany kluczem - **zamek**
Można się w nim przejrzeć - **lustro**
Wkręcana do lamp, daje światło - **żarówka**
Przykrywa budynek od góry - **dach**
Naczynie do gotowania - **garnek**
Wkładamy do niego zdjęcia - **album**.
Zadajemy je, kiedy czegoś nie wiemy - **pytanie**
Sprawdzamy na nim godzinę - **zegarek**
Słodki, kolorowy, na patyku - **lizak**
Dzień tygodnia przed niedzielą - **sobota**
Wycieramy się nim po kąpeli - **ręcznik**
Namalowany farbami na płótnie - **obraz**
Szkło powiększające z uchwytem - **lupa**
Zielony płaz albo styl pływakki - **żabka**

Ćwiczenie 42

PIOSENKARZ	PISARZ	AKTOR
TINA TURNER	STANISŁAW LEM	GREGORY PECK
ELVIS PRESLEY	RYSZARD KAPUŚCIŃSKI	CHARLIE CHAPLIN
IRENA SANTOR	FIODOR DOSTOJEWSKI	GUSTAW HOLOUBEK
ANDRZEJ ZAUCHA	WŁADYSŁAW REYMONT	ROBERT DE NIRO
KAREL GOTT	WILLIAM FAULKNER	MARLON BRANDO
EDITH PIAF	STEFAN ŻEROMSKI	MAREK KONDRAT
WIOLETTA WILLAS	ERNEST HEMINGWAY	JANUSZ GAJOS
MARYLA RODOWICZ	JULIO CORTAZAR	PAUL NEWMAN
MICHAEL JACKSON	GABRIEL G. MARQUEZ	ANNA DYMNA
ANNA JANTAR	BOLESŁAW PRUS	KRYSTYNA JANDA

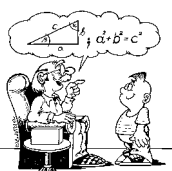
Ćwiczenie 43

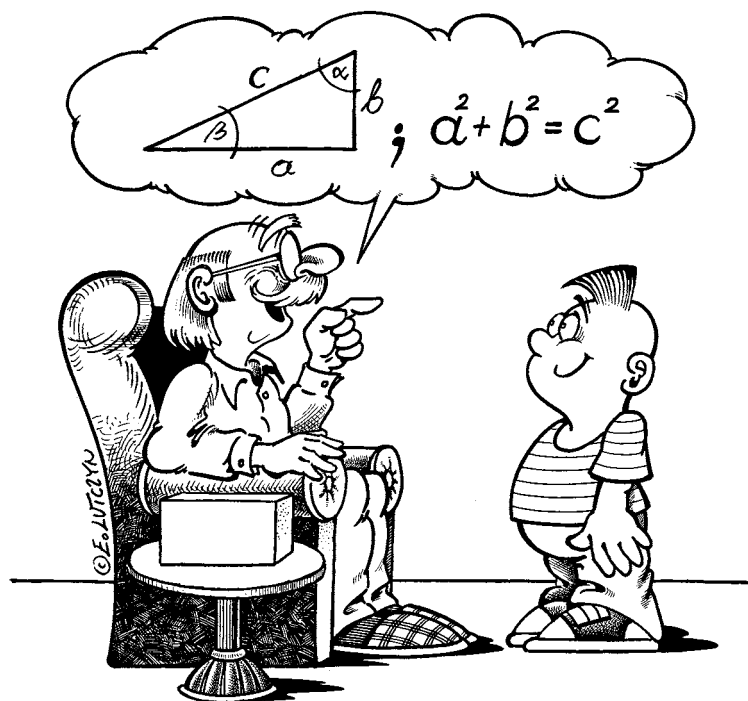
ZWIERZĘ	ROŚLINA	RZEKA
MUŁ	DZIEWANNA	DUNAJ
ANAKONDA	OPUNCJA	WISŁA
RYŚ	ALOES	TAMIZA
WYDRA	POWÓJ	BZURA
LEMUR	SEKWOJA	DNIEPR
GŁUSZEC	NENUFAR	AMAZONKA
EMU	BEGONIA	ODRA
TARANTULA	BAOBAB	NIL
SALAMANDRA	SKRZYP	WARTA

Ćwiczenie 44

MUZYK	POLITYK	MALARZ
CHOPIN	GORBACZOW	CHEŁMOŃSKI
SCHUBERT	ROOSVELT	MATEJKO
VIVALDI	WAŁĘSA	TYCJAN
WAGNER	MAZOWIECKI	VAN GOGH
MOZART	BUSH	KOSSAK
PRESLEY	PUTIN	DA VINCI
LENNON	TACHER	WITKACY
BRAHMS	CLINTON	MALCZEWSKI
BACH	REGAN	REMBRANDT

Łódzkie Towarzystwo Alzheimerowskie
 ul. Stanisława Przybyszewskiego 111
 93-110 Łódź
 tel./fax: 42 681 24 32
 KRS: 0000123367
 e-mail: tow.alzheimer@neostrada.pl

Łódzkie Towarzystwo Alzheimerowskie
2011